

Biblioteket som igangsætter af et videnfællesskab

Af Mai Aggerbeck, Karen Frederiksen og Trine Schreiber

I foråret 2003 fandt nogle forskere og virksomheder sammen i et samarbejde om udvikling af forskellige typer af produkter. Samarbejdet var foranlediget af biblioteket ved Handelshøjskolens i Århus og udvikledes snart til også at inddrage andre uddannelsesinstitutioner. Man forudså nemlig, at uddannelserne kunne bidrage med afprøvning af produkterne, samt give input til nye ideer i forhold til udviklingsarbejdet.

Mai Aggerbeck
Bibliotekar
Ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen, cvu vita
Karen Frederiksen
Ph.d. studerende
Ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen, cvu vita
Trine Schreiber
Lektor, ph.d.
Danmarks Biblioteksskole

Trekantssamarbejdet forskere – virksomheder – uddannelser var dermed en realitet. Gruppen af deltagere fra de tre typer af instanser blev kaldt en videnklynge. Videnklyngen fik navnet projekt MEDVID.

En af de uddannelsesinstitutioner, der tidligt kom med i dette samarbejde var ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen ved Center for Videregående Uddannelser, cvu vita i Holstebro. Som koordinator for biblioteksfunctinen for de to uddannelser så Mai Aggerbeck hurtigt, at et sådant samarbejde kunne være af interesse for skolen og hun tilmeldte sig derfor videnklyngen. Dette betød, at både virksomheder og forskere kom til møder på skolen i løbet af 2003 og berettede om samarbejdet og om det udviklingsarbejde, der var i gang. Ved et virksomhedsbesøg på skolen samme år var også nogle studerende fra skolens to uddannelser inviteret til at deltage. Alle besøg skete på initiativ af biblioteket.

Bibliotekets og uddannelsesinstitutionens projekt

Besøgene medførte, at biblioteket efterhånden selv kunne definere et projekt, som bidrag til udviklingsarbejdet. Videnklyngens deltagere havde fra starten arbejdet med udvikling af to typer af produkter, nemlig dels en programdel til et e-learningsværktøj og dels en netbaseret engelsk ordbog indenfor det medicinske fagområde. Ideen havde længe været, at det første produkt, programdelen til et e-learningsværktøj, kunne afprøves på skolen gennem etablering af et eller flere netbaserede kurser for de studerende. Dette produkt viste sig dog at kræve en del udviklingsarbejde og kunne derfor ikke umiddelbart testes på denne måde. Det andet produkt, den netbaserede medicinsk-engelske ordbog, var derimod hurtigt klar til at

også andre af videnklyngens deltagere kunne blive involveret i udviklingsarbejdet. Det var derfor på dette område, at biblioteket gik aktivt ind i samarbejdet.

Videnklyngen havde udviklet den netbaserede medicinsk-engelske ordbog til at bestå af en mængde definitioner på termer fra flere forskellige medicinske- og sundhedsfaglige domæner. Forskerne havde først og fremmest hentet termdefinitioner fra det medicinskvidenskabelige område, og mange virksomheder, herunder f.eks. medicinalvirksomheder, kunne supplere med termer til dette faglige felt. Virksomheder fra mange andre sundhedsfaglige domæner deltog dog også i videnklyngen. Samarbejdet blev derfor struktureret ved hjælp af en model, der havde form som en blomst, en slags "termblostmotiv". Forskernes egne termdefinitioner udgjorde en fællesmængde for alle deltagere i videnklyngen og var derfor placeret i centrum af blomsten. Alle deltagere kunne drage nytte af denne fællesmængde. Blomstens blade repræsenteredes dog af hver virksomhed for sig. Det betød, at det ikke var givet, at samarbejdspartnerens bidrag til termdefinitioner blev blandet sammen. Man kunne på denne måde fastholde forskellige typer af termdefinitioner tilhørende forskellige sundhedsfaglige domæner i hver sine delmængder. Teknisk set sørgede man for, at hver delmængde havde sit ordbogsmodul. Skolen i cvu vita blev et sådant blad på blomsten.

Hensigten med at blive et sådant blad var i første omgang at åbne mulighed for, at skolen kunne anvende ordbogen i undervisningsøjemed. Der viste sig dog i anden omgang også at være et andet formål, man kunne tilgodese. Arbejdet med blomstens blad kunne nemlig også tjene et tværfagligt formål for skolen og cvu et selv. Det skal vi komme tilbage til nedenfor.

Projekt "Videnfællesskab"

Fra efteråret 2004 arbejdede biblioteket derfor med at etablere en gruppe af ergoterapeuter og fysioterapeuter, som sammen kunne udarbejde en termdefinitioner til MEDVID-projektets netbaserede ordbog. Cvu vita i Holstebro bestod også af sygeplejerske uddannelsen, men her kunne man ikke på dette tidspunkt afse tid til at deltage. Det blev derfor kun de to nævnte professionsuddannelser, der var repræsenteret i projektet. Biblioteket og skolen fik sammen nedsat en arbejdsgruppe og udpeget en projektkoordinator. Arbejdsgruppen bestod af Mai Aggerbeck fra biblioteket, ergoterapeut Birthe Lodahl Andersen og fysioterapeut Karen Frederiksen, der blev koordinator på projektet. De to sidstnævnte personer sikrede, at projektet hele tiden havde direkte kontakt til de to nævnte professioner. Samlet fik projektet bevillingsmæssig støtte dels fra uddannelserne selv og dels fra Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling.

Arbejdsgruppen blev enig om, at man i arbejdet med at definere termer skulle afdække ét fagområde ad gangen frem for at arbejde i bredden med flere fagområder på en gang. Valget faldt på det neurologiske fagområde. Man skulle først og fremmest se på termdefinitioner fra dette område.

Næste skridt i processen var at få etableret kontakt med relevante samarbejdspartnere indenfor de to professioner på det nævnte område. I november 2004 meldte såvel ergoterapien som fysioterapien på Holstebro Sygehus, Lemvig Sygehus, Aktivitets- og Udviklingscentret i Ringkøbing Amt samt repræsentanter for det øvrige Danmark positivt tilbage på henvendelsen om at deltage i projektet. Hermed var der samlet en række engagerede ergoterapeuter og fysioterapeuter, der sammen

Formålet var at få analyseret samspillet mellem teori og praksis, hvor forskning og konkrete projekter gensidigt udvikler hinanden

frembyd en bred vifte af kompetencer indenfor det neurologiske fagområde. Et fællestræk ved alle deltagerne var, at alle havde kontakt med de studerende på et eller andet niveau og dermed indgik i uddannelsernes læringsmiljøer. De var enten kliniske undervisere, ressourcepersoner indenfor det neurologiske fagområde eller ansvarlige for udviklingsafdelingerne på de respektive institutioner. Arbejdet fik titlen "projekt Videnfællesskab".

Arbejdsgruppen tog kontakt til Trine Schreiber på Danmarks Biblioteksskole i København med henblik på forskningstillknøytning inden for feltet "videnstyring". Arbejdsgruppen i cvu vita øjnede hurtigt i processen værdien af tilknytningen til Danmarks Biblioteksskole med henblik på at få belyst videndelingsprocesserne ved hjælp af ekspertviden. Formålet var at få analyseret samspillet mellem teori og praksis, hvor forskning og konkrete projekter gensidigt udvikler hinanden.

Projektets forløb

I løbet af foråret 2005 indledte man rækken af møder i det fysiske rum. Møderne foregik på skolen i Holstebro. Derudover sikrede biblioteket, at alle deltagere var koblet op til et fælles virtuelt rum, hvor man kunne diskutere termdefinitioner inden de blev præsenteret i det fysiske rum. Forskerne fra projekt MEDVID ved Handelshøjskolen i Århus sikrede, at der var adgang til den netbaserede ordbog, så gruppen kunne lægge sine valgte termdefinitioner ind i ordbogens særskilte modul for dette delprojekt. En af forskerne kom til et af gruppemøderne i foråret 2005 og præsenterede dette modul samt viste anvendelsen heraf.

Det blev tidligt meget tydeligt, at der fandtes flere barrierer for arbejdet i form af deltageres manglende informationskompetencer og fortrolighed med IT værktøjet. Biblioteket arrangerede derfor nogle workshops for at afhjælpe på dette. Ved disse workshops blev der sat fokus både på IT værktøjet, informationssøgning indenfor det neurologiske område og procedurerne omkring definitionsarbejdet. Der blev derudover arrangeret et COPY-DAN kursus. Arbejdet i gruppen foregik ved at deltagerne gennemgik den ene termdefinition efter den anden. Hver term lagde op til en længerevarende diskussion. Her afslørede det sig meget hurtigt,

hvor vanskeligt det faktisk var at definere en ellers velkendt fagterm. Fagterminologien hos de to professioner er på den ene side karakteriseret ved en arv fra det medicinsk-videnskabelige fagsprog, men er på den anden side også stærkt præget af hver professions erfaringsbaserede vidensopsamling. Hvor den medicinske videnskab har udviklet en abstrakt systematiseret viden, er de to professioners viden i en vis grad karakteriseret ved en bundethed til en specifik kontekst, defineret ved professionernes respektive praksis. De to professioner havde, som følge deraf, ofte hver deres tilgang til den valgte term.

Arbejdsgruppen fastsatte en række datoer for et halvt år ad gangen, hvor den samlede gruppe fysisk mødtes og arbejdede med bestemte termdefinitioner. De fysiske møder supplerede og opsamlede fra debatterne i det virtuelle rum.

Erfaringer

I løbet af 2005 har gruppen arbejdet sig igennem en lang række termer indenfor det valgte fagområde. Man har vendt og drejet begreberne og kommet frem til en definition, som alle anså som gangbar for bestemte typer af situationer. De relaterede situationer er også blevet beskrevet og lagt ind i ordbogsmodul. Mange af deltagerne har under forløbet udtrykt, at arbejdet var til stor tilfredsstillelse for dem. Man har opdaget, at der i samarbejdet lå det, som man fornemmede som et læringsmiljø relateret til ens egen kontekst. Man har hver især udviklet sin viden både inden for sit eget fagområde, men også i forhold til den anden professions område til gavn for et samarbejde mellem professioner af såvel teoretisk som praktisk art. Der ligger derfor i projektet et centralt tværfagligt aspekt.

Et CVU har som et af sine mål at udvikle fælles videreuddannelse for de involverede professionsuddannelser. Men uddannelserne taler i høj grad indtil videre hver deres eget sprog og har hver deres faglige traditioner. Vi kan i dag se, hvordan projekt Videnfællesskab netop er et eksempel på, hvordan man kan starte et samarbejde på tværs af professionerne og med professionernes egen indsats igangsætte nogle fælles faglige diskussioner. Sammen har man derved på tværs udviklet en ny viden.

Projektet har tilbagevirkende effekt for ud-

dannelserne på skolen. De studerende ved cvu vita i Holstebro vil fremover have adgang til såvel den bredere medicinsk-engelske ordbog samt det specifikke modul, som gruppen af de to professioner udvikler inden for det neurologiske fagområde indtil videre. Projektet skal gerne kunne køre videre fremover med arbejde inden for andre fagområder.

Vores projekt er i overensstemmelse med, at CVU-området i fremtiden skal leve op til kriterier, der omfatter:

1. Udveksling mellem teori og praksis
2. Udvikling af nye indlæringsformer
3. Forskningsbaseret
4. Dannelse af netværk regionalt, nationalt og internationalt.

Projekt Videnfællesskab har for det første en udveksling mellem teori og praksis, ved at både lærere ved skolen og folk fra praksis deltager. Man beholder uddannelsernes fokus, ved netop at lade folk fra praksis have tilknytning til uddannelserne gennem f.eks. at være kliniske lærere m.m. Projektet eksperimenterer for det andet med nye indlæringsformer, ved at lade den sociale interaktion, dvs. gruppens diskussioner og erfaringsudvekslinger, danne grobund for en udvikling af ny viden. Samtidig kan denne udveksling komme de studerende til gode, ved at der opbygges et netbaseret ordbogsmodul, som præsenterer kontekstbaserede beskrivelser af centrale fagtermer. Dette modul kan indgå i den del af de studerendes opgaveskrivning, hvor de benytter sig af IT-værktøjer. Projektet kan for det tredje styrke den del af forskningen ved cvu'et, som inddrager det neurologiske fagområde. En central del af et forskningsarbejde er en definition af de relevante begreber. Endelig støtter projektet for det fjerde dannelsen af netværk - i hvert fald regionalt og nationalt. Projekt Videnfællesskab er et regionalt netværk, som er tilknyttet projekt MEDVID, der i højere grad kan karakteriseres som et nationalt netværk. Gennem netværket har skolen kontakter til professionernes praksis, til andre forskningsinstitutioner, samt ikke mindst til virksomheder både regionalt og nationalt.

Bibliotekets rolle

Projekt Videnfællesskab bidrager på et overordnet niveau til at udvikle samspillet mellem arbejdsplads og uddannelsesinstitution. Projektet skaber grundlag for produktion, deling og spredning af viden som et led i professionsudviklingerne. Samtidig understreger projektet bibliotekets rolle i nævnte sammenhæng og dermed som vist i forhold til cvu vita's funktion som videntcenter.

De nye krav til CVU'erne om udveksling af viden mellem teori og praksis, forskningsbaseret og netværksdannelse betyder, for det første at biblioteket har brug for at indgå i nye strukturer og former for relationer med brugerne. For det andet, at der er brug for nye måder at organisere den viden, der produceres på. I projekt Videnfællesskab indtager biblioteket en position, der giver oplagte muligheder for at påtage sig rollen som ideskaber, brobygger, koordinator og facilitator for et udviklingssamarbejde mellem uddannelse/teori og praksis; et integreret samarbejde, der som nævnt indledningsvist, nødvendiggør et opbrud fra traditionelle roller og en redefinering af nye roller i relation til i dette tilfælde terapeutprofessionernes videns- og uddannelsesområde.

**Mai Aggerbeck
Karen Frederiksen
Trine Schreiber**

Bibliotekerne har tidligere kun haft adgang til og beskæftiget sig med den del af den samlede viden, som har en objektiveret form, dvs. lærebøger m.m. Viden, produceret inden for rammerne af eksempelvis et videnfællesskab, er i modsætning hertil knyttet til et særligt problem, en særlig situation og et særligt netværk. Denne viden er ikke nødvendigvis offentlig, men decentraliseret, hurtigt skiftende og ikke så umiddelbart synlig. Bibliotekets nye rolle kan anskues i dialektikken mellem på den ene side videnskabelse i denne mere flydende og ustabile karakter, hvor gamle emner forsvinder og nye emner dukker op, og på den anden side den traditionelle produktion, baseret på emne-

hierarkier og stabilitet. Et eksempel på dette ser vi i bibliotekets udviklingshistorie, der går fra bibliotekets læsesale for den individuelle studerende eller forsker, via grupperum og gruppemøder til i dag, hvor biblioteket som ideskaber etablerer grupper.

Projekt Videnfællesskab inspirerer således til nye tanker om bibliotekets fremtidige rolle. Projektet antyder endnu en mulig rolle for biblioteket med hensyn til at udvikle læringsmiljøer. På denne baggrund ser vi projektet som både visionært og værdifuldt for biblioteksfunktionen, men selvfølgelig også for terapeutprofessionernes fortsatte udvikling.

Idékongurrence 2006

Fokus på forskningsbibliotekerne?

Opmærksomhed!

Alle studerende ved Danmarks Biblioteksskole inviteres til at deltage i en prisopgave om forskningsbibliotekernes fremtid

Præmiesum til vinderen er 15.000 kr., som uddeles på Danmarks Biblioteksskoles Erhvervsdag 2006

Klik ind på www.bf.dk/prisopgave2006 og læs mere. Tilmelding senest 1. marts 2006

Prisopgaven er en del af det fælles projekt "Fokus på Forskningsbibliotekerne", som Bibliotekarforbundet og Danmarks Forskningsbiblioteksforening har iværksat for 2005-2007. Udover fokus på medier, beslutningstagere og ansatte arbejder projektet målrettet med at skabe fokus på forskningsbibliotekerne som fremtidig arbejdsplads.

Bibliotekarforbundet og Danmarks Forskningsbiblioteksforening